

FGU-institutionernes økonomiske situation anno 2023

Analyse af FGU-institutionernes årsregnskaber for 2023

Hovedkonklusion

- FGU-sektoren havde i 2023 et samlet overskud på 93,9 mio. kr. Overskuddet skal ses i lyset af, at der i regnskabsåret blev ydet 239 mio. kr. i særlige tilskud. Hvis det ikke havde været for de særlige tilskud, ville FGU-sektoren i 2023 have haft et underskud på 145 mio. kr.
- Med den politiske aftale om styrket FGU fra november 2023 får FGU-sektoren tilført 135 mio. kr. i varig takstforhøjelse og løft af grundtilskuddet fra 2024 og frem. Set i lyset af, at FGU-sektoren ville have haft et underskud på 145 mio. kr. i 2023, hvis det ikke var for de særlige tilskud, ændrer de tilførte varige midler således ikke på, at den ordinære drift af sektoren er underfinansieret, hvilket kan have betydning for udvikling af undervisning og den faglige kvalitet. Hertil kommer, at den politiske aftale samtidig med de ekstra midler også pålægger institutionerne yderligere økonomiske byrder som etablering af et vederlagsfrit frokostmåltid mv.
- De særlige tilskud i 2023 har betydet, at FGU-sektoren i 2023 havde en overskudsgrad på 6,4 pct., hvor der ellers havde været en overskudsgrad på -11,8 pct.
- Når man sammenligner de økonomiske nøgletal for regnskabsåret 2023 med 2022 er FGU-sektorens økonomi blevet mere robust. Dette skal dog ses i lyset af, at der er blevet ydet mange særlige tilskud, som har holdt hånden under FGU-institutionernes økonomi. Blot én FGU-institution ville have haft en positiv overskudsgrad i 2023, hvis man fraregner de særlige tilskud, mens de øvrige institutioner ville have haft en overskudsgrad på ned til -28 pct.
- De samlede statslige tilskud til FGU-sektoren udgjorde i 2023 i alt ca. 1.076 mio. kr., mens det udgjorde 1.081 mio. kr. i 2022. Der er således sparet 5 mio. kr. i statslige tilskud i 2023 sammenlignet med 2022. Samtidig har der været en stigning i særlige tilskud og en merindtægt på deltagerbetaling og andre indtægter.
- FGU-sektoren havde i 2023 samlet set omkostninger for ca. 1,3 mio. kr., hvilket stort set er på niveau med 2022. Størstedelen af sektorens udgifter kan henføres til undervisningsgennemførelse (65 pct.). Udover undervisningsgennemførelse findes der to andre udgiftsposter, der er af betydelig karakter, hvilket er ledelse og administration samt bygningsdrift, som udgjorde hhv. 17 pct. og 15 pct. af de samlede omkostninger. Fordelingen af omkostningstyper er stort set den samme som i 2022. Der har dog været en stigning i andelen af særlige tilskud.
- Omkostningerne til bygningsdrift udgjorde i 2023 6-25 pct. på de enkelte FGU-institutioner, mens de gennemsnitlige bygningsomkostninger for

sektoren var 15 pct., hvilket er på niveau med 2022. For 14 af FGU-institutionerne udgjorde bygningsomkostningerne mellem 15-25 pct. af de samlede omkostninger.

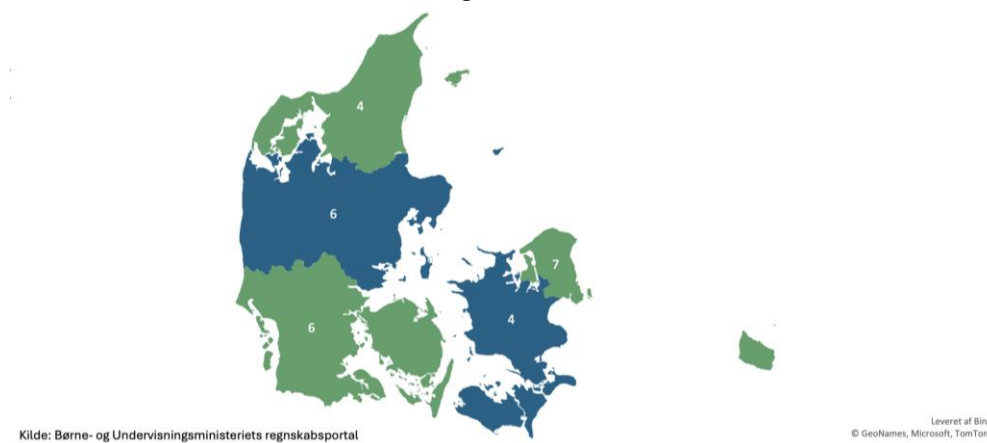
- Omkostningerne til bygninger skal ses i lyset af, at mange af FGU-institutionerne ikke har foretaget de ønskede og nødvendige bygningsmæssige tilpasninger på grund af en presset økonomi. Bygningsomkostningerne i analysen afspejler således det faktiske, men ikke reelle omkostningsniveau, som den/det nødvendige bygningsmæssige tilpasning og vedligehold ville medføre. FGU Danmark arbejder fortsat for, at der sikres en løsning, der skaber ro om FGU's bygningsområde. Læs FGU Danmarks anbefalinger [her](#).
- Årselevtallet på FGU-institutionerne har været stort set uændret i 2022 og 2023. 13 af de 27 FGU-institutioner har haft en nedgang i antallet af årselever fra 2022 – 2023.
- Det er nødvendigt med en økonomisk robust FGU-sektor for at kunne imødekomme de store politiske ambitioner med FGU. Det kræver, at FGU-sektoren ikke er underfinansieret, hvormed det ordinære statstilskud bør afspejle de ordinære omkostninger.

FGU-institutionerne

FGU-intuitionerne blev, som led i en reform af det forberedende uddannelsesområde, etableret i sommerperioden 2019¹. Reformen af det forberedende uddannelsesområde havde til hensigt at sikre unge bedre veje til uddannelse og job. Reformen betød, at FGU-institutionerne fik overdraget aktiver og passiver fra de tidligere produktionsskoler samt dele VUC-centrenes aktiver og passiver.

Der er i alt 27 FGU-intuitioner, hvor den geografiske fordeling af disse kan ses i nedenstående figur.

Antallet af FGU-institutioner inddelt i de fem regioner

Antallet af årselever på FGU-institutionerne har de sidste to regnskabsår været nogenlunde uændret, hvor der i 2022 var 9.585 årselever og i 2023 9.510 årselever. Det er et fald på 75 årselever, hvilket svarer til aktivitetsfald i sektoren på under én procent².

13 ud af de 27 FGU-institutioner har i 2023 haft en nedgang i antallet af årselever sammenlignet med 2022, hvor de samlet set har haft en nedgang på 436 årselever, hvilket svarer til en nedgang på lidt mere end 9 procent.

Opgør man FGU-institutionerne ift. institutionsstørrelse³ målt ved antallet af årselever⁴, finder man, at flest FGU-institutioner er indplaceret i størrelseskategorien ”mellem”, hvor der er mellem 300 og 550 årselever.

¹ At FGU-intuitionerne blev etableret i sommerperioden 2019 betød, at årsregnskaberne for 2019 var periodiseret med perioden 1. august 2019 til 31. december 2019.

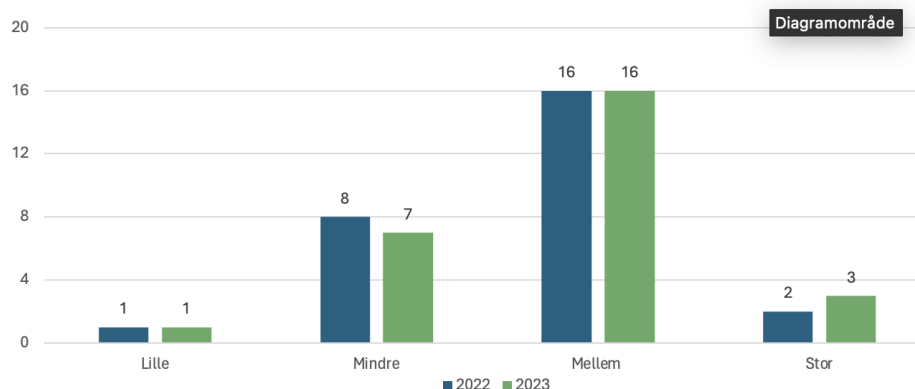
² Årselevtallet er opgjort på baggrund af tallene i FGU-institutionernes årsrapporter for 2023, som både indeholder ordinære årselever, udslusning samt IDV-aktivitet. FGU Danmarks indsamlede årselevtal viser, at den ordinære årselevaktivitet udgjorde 8.853 årselever i 2023 og 8.858 årselever i 2022.

³ Størrelseskategorierne er opgjort i figurens anm. og i afsnittet om data og metode.

⁴ Én årselev beregnes som én elev på én fuldtidsuddannelse i 40 uger

Antallet af institutioner i de forskellige størrelseskategorier i 2023 adskiller sig en smule fra 2022, hvor der er én institution mindre i institutionskategorien ”mindre” og der er én mere i institutionskategorien ”stor”. Antallet af institutioner i de forskellige størrelseskategorier for hhv. regnskabsåret 2022 og 2023 er at finde i nedenstående figur.

Antallet af FGU-institutioner fordelt på fire institionsstørrelser for regnskabsårene 2022 og 2023

Anm.: institutionerne er størrelsesopdelt efter årselever i det pågældende regnskabsår; lille: 0-150 årselever, mindre: 150-300 årselever, mellem: 300-550 årselever, stor: +550 årselever.
Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber og FGU Danmark beregninger

Det er ikke muligt at lave en en-til-en sammenligning med tilsvarende størrelseskategoriseringer på andre institutionstyper, f.eks. gymnasie- og erhvervsskolesektoren, medmindre man gør brug af samme størrelsesafgrænsninger.

Overskud, resultat samt relevante nøgletal

FGU-sektoren har i 2023 haft en samlet omsætning på ca. 1,5 mia. kr., hvoraf mere end 70 procent af denne omsætning har været ordinært statstilskud. Udover det ordinære statstilskud har FGU-intuitionerne modtaget 239 mio. kr. i særlige tilskud og haft 151 mio. kr. i deltagerbetaling og andre indtægter, hvilket udgør hhv. 16 og 10 procent.

Hvis man sammenligner regnskabsåret 2023 med regnskabsåret 2022, ses det, at den samlede omsætning for sektoren er steget med 93 mio. kr., hvilket svarer til en stigning på knap 7 pct. Stigningen skal dog ses i lyset af, at der har været en nedgang i det ordinære statstilskud (faldende elevaktivitet, målt i årselever) og at der har været en stigning i særlige tilskud og en merindtægt på deltagerbetaling og andre indtægter. Omsætningssammensætningen for FGU-sektoren kan ses i tabel 1.

Tabel 1: omsætnings sammensætningen for FGU-sektoren i 2022 og 2023, faktisk og relativ opgørelse

Omsætnings sammensætningen	2022		2023	
	Mio. kr.	Relativt	Mio. kr.	Relativt
Statstilskud	1.081	79%	1.076	73%
Særlige tilskud	146	11%	239	16%
Deltagerbetaling og andre indtægter	145	11%	151	10%
Omsætning i alt	1.373	100%	1.466	100%

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber 2022 og 2023

FGU-sektoren har i regnskabsåret 2023 haft et samlet overskud på 93,9 mio. kr., hvilket er en betydelig forbedring sammenlignet med året forinden, hvor der var et underskud på 10,2 mio. kr. FGU-sektorens overskud i 2023 skal dog ses i lyset af, at der i 2023 er blevet ydet betydeligt flere midler i form af særlige tilskud end i 2022.

Hvis man fraregner de særlige tilskud, havde sektoren i 2023 haft et samlet underskud på 145 mio. kr., hvor det året forinden var på 156 mio. kr.

Resultatopgørelsen for FGU-sektoren for regnskabsåret 2022 og 2023 er at finde i tabel 2.

Tabel 2: resultatopgørelsen for FGU-sektoren i 2022 og 2023, faktisk opgørelse og ændring

Resultatopgørelse, mio. kr.	2022	2023	Ændring
Resultat før finansielle og ekstraordinære omkostninger	-5	88	93
Finansielle poster i alt	-6	6	12
Resultat før ekstraordinære poster	-10	94	104
Ekstraordinære poster i alt	0	0	0
Årets resultat	-10	94	104
Resultat uden særlige tilskud	-156	-145	11

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber 2022 og 2023

I tabel 3 fremgår et overblik over de økonomiske nøgletal for FGU-sektoren i 2022 og 2023. Heraf fremgår det, at sektorens økonomiske robusthed i 2023 er blevet styrket sammenlignet med året forinden. Dog er dette med forbehold for, at der er blevet holdt en hånd under sektoren i form af særlige tilskud.

Tabel 3: Økonomiske nøgletal for FGU-sektoren i 2022 og 2023, faktisk opgørelse og ændring

Nøgletal	2022	2023	Ændring
Overskudsgrad	-0,70%	6,40%	7,10%
Likviditetsgrad	138,7	167,4	28,7
Finansieringsgrad	40,5	41,4	0,9
Soliditetsgrad	44,1	50,0	5,9

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber 2022 og 2023

Særtilskud har holdt hånden under FGU-institutionerne

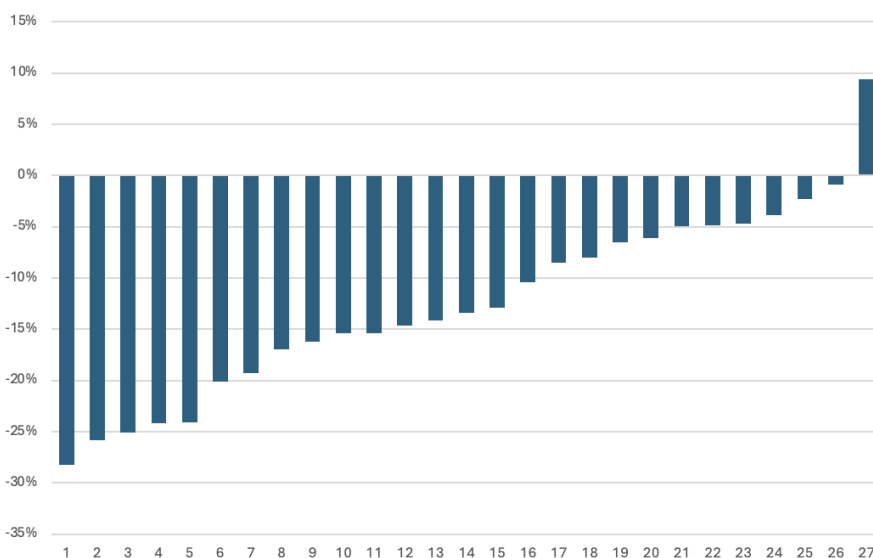
Siden etableringen af FGU-institutionerne er særlige tilskud blevet brugt som lappeløsninger til at holde hånden under en underfinansieret sektor. De særlige tilskud er oftest blevet forhandlet efter, at institutionerne har udarbejdet budgetter for det kommende regnskabsår og det har ikke været midler,

institutionerne var garanteret, hvorfor de ikke har været indarbejdet i budgetterne.

Hvis man korrigerer for de særlige tilskud, ville sektoren i 2023 have haft et underskud på 145 mio. kr., hvilket er en overskudsgrad (underskudsgrad) på -11,8 procent (11,8 procent).

Hvis man kigger på betydningen af de særlige tilskud for den enkelte institution, så ser man, at blot én institution i sektoren ville have haft en positiv overskudsgrad, når man fraregner de særlige tilskud. I nedenstående figur er der lavet en rangering af FGU-institutionerne fra laveste til højeste overskudsgrad, hvis man fraregner de særlige tilskud.

Overskudsgraderne for FGU-institutionerne, hvis man fraregner de særlige tilskud og sortere institutionerne fra lavest til højeste overskudsgrad

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber og FGU Danmark beregninger

Omkostningssammensætningen på FGU-institutionerne

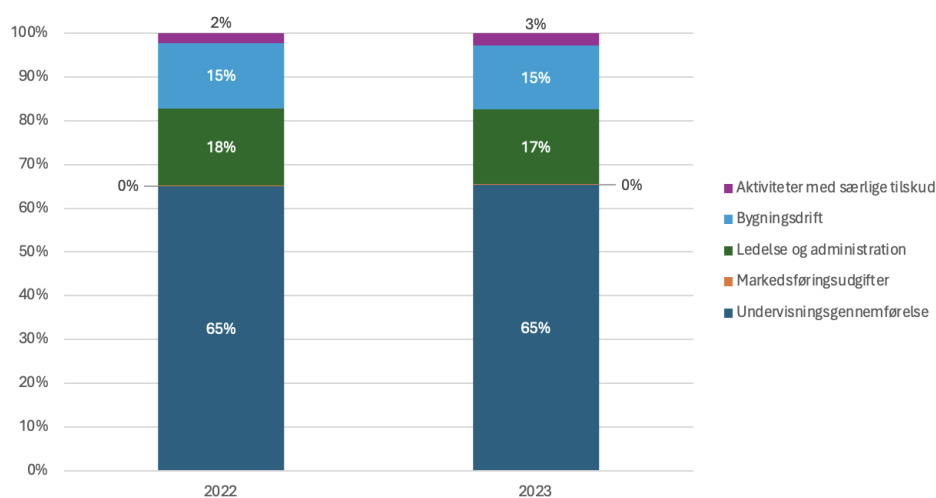
FGU-sektoren havde i 2023 samlet omkostninger for 1.378 mio. kr., hvilket er én mio. kr. mindre end året forinden. Omkostningerne til undervisningsgennemførelse, ledelse og administration samt bygningsdrift udgør knap 98 pct. af de samlede omkostninger.

Tabel 4: FGU-sektorens samlede omkostninger fordelt på omkostningstyper for regnskabsårene 2022 og 2023

Omkostningstyper, mio. kr.	2022	2023
Undervisningsgennemførelse	897	900
Markedsføringsudgifter	2	2
Ledelse og administration	243	234
Bygningsdrift	207	203
Aktiviteter med særlige tilskud	31	38
Omkostninger i alt	1.379	1.378

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber 2022 og 2023

Som det fremgår af nedenstående figur, er omkostningsstrukturen for FGU-sektoren i 2023 nogenlunde den samme som i 2022. Dog har der været en lille stigning i omkostninger til aktiviteter med særlige tilskud i 2023 sammenlignet med 2022. Denne udvikling hænger øjensynligt sammen med at en stigning i indtægtsposten særlige tilskud.

Relativ opgørelse af omkostningsstrukturen for FGU-sektoren for regnskabsårene 2022 og 2023

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber og FGU Danmark beregninger

Ved etableringen af FGU-institutionerne blev bygningerne overdraget fra de daværende produktionsskoler, der var private selvejende institutioner.

Da produktionsskolerne var privat selvejende institutioner, har der ikke været en politisk eller ministeriel gennemgang og prioritering af standarden for bygningsmassen i sektoren. FGU-institutionerne har ydermere overtaget bygninger fra VUC, som har været indrettet og dimensioneret til VUC-aktivitet, og ikke indrettet til den blandede undervisningsform med almene fag, produktion og praksis, som kendetegner FGU.

FGU-institutionernes bygningsforhold er meget forskellige, hvor nogen institutioner ejer, lejer eller en kombination heraf. Derudover er det også meget forskelligt, hvor store bygningerne er, og hvilken stand bygningerne har. Dette afspejler sig i særdeleshed i, hvor store bygningsomkostningerne er relativt ift.

institutionernes samlede omkostninger, hvor denne udgiftspost gennemsnitligt udgør 15 procent af de samlede omkostninger.

En opgørelse over bygningsomkostningernes andel af de samlede omkostninger fordelt på tre intervaller samt gennemsnittet for sektoren er at finde i tabel 5.

Tabel 5: opgørelse over bygningsomkostningernes andel af de samlede omkostninger fordelt på tre intervaller samt gennemsnittet for sektoren

Bygningsomkostningernes andel af de samlede omkostninger	Antal skoler	Procent af omkostningerne
Højeste omkostningsandel	14	15-25%
Middel omkostningsandel	7	10-14%
Laveste omkostningsandel	6	6-9%
Gennemsnit for sektor	27	15%

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber 2023 og FGU-beregninger

FGU-institutionernes økonomiske virkelighed

FGU-institutionerne har med reformen haft medfødte vilkår, som har været svære at ændre for de enkelte institutioner. Herunder er der nogle, af de væsentlige:

- Der er flere eksempler på overdragelse af aktiver, herunder bygningsmasse, der har været af så kritisk karakter, at det har været en bunden opgave for ledelsen og bestyrelsen at forbedre disse.
- Den forventede elevmasse har været overestimeret ift. den realiserede aktivitet, hvorfor økonomien siden opstarten har været presset og været båret af særlige tilskud. Det har vanskeliggjort lånemulighederne for nogle institutioner, da et potentielt lån ville være bundet op på de særlige tilskud.
- Udbetalingen af de særlige tilskud har løbende været forhandlet og oftest er udmøntningen af disse midler sket så sent i det pågældende regnskabsår, at FGU-institutionerne ikke har kunnet nå at anvende dem.

Institutionernes objektive mål for driften adskiller sig af væsentlig karakter fra private virksomheder, da der ikke er nogen aktionær eller direktør, der får del i et potentielt overskud. FGU-institutionerne optimerer derfor driften med henblik på at yde den bedst mulige uddannelseskvalitet til eleverne - både fagligt, socialt og personligt.

Som det fremgår af Børne- og Undervisningsministeriets eftersyn af institutionsudviklingen på undervisningsområdet, påpeger ledere fra andre dele af uddannelsessektoren, at et økonomisk pres giver udfordringer ift. udvikling af undervisningen og den faglige kvalitet.

Analyserne viser, at FGU-institutionernes driftsresultat skal ses i lyset af de særlige tilskud, der er blevet ydet. Det peger på, at den ordinære drift af sektoren i

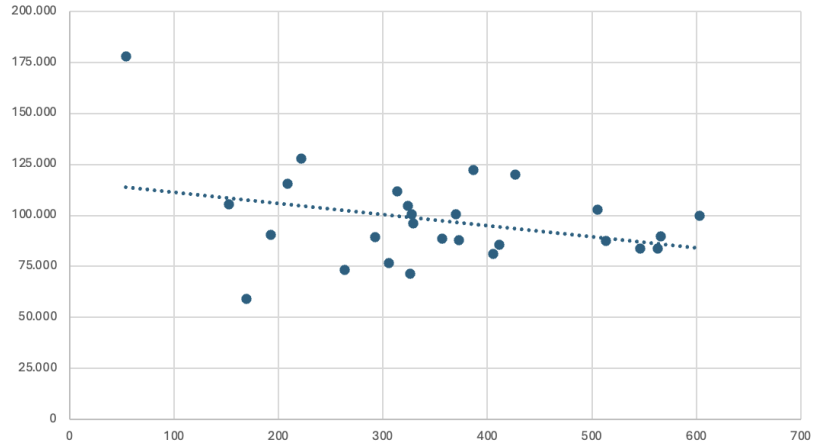
2023 er underfinansieret, hvilket kan have en betydning ift. udvikling af undervisningen og den faglige kvalitet.

I 2023 blev der indgået en politisk aftale for at styrke FGU⁵. I 2024 vil der blive ubetalt et særtilskud på 135 mio. kr. og fra 2025 og frem vil de 135 mio. kr. blive udbetalt som varig takstforhøjelse og løft af grundtilskuddet. Grundtilskuddet øges med mere end 20 pct. og vil særligt tilgodese FGU-institutionerne med høje enhedsomkostninger, hvilket er de små institutioner og skoler.

⁵ Styrket FGU som en hovedvej for de 43.000 unge uden uddannelse og beskæftigelse, 2023

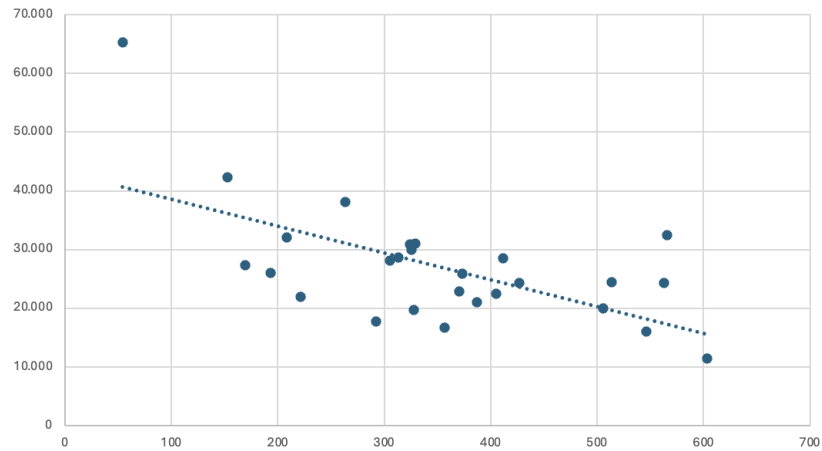
Bilag - omkostningsammenhænge mellem centrale udgiftsposter og antallet af årselever

Sammenhængen mellem omkostninger til undervisningsgennemførelse pr. årselev og institutionsstørrelsen målt ved antallet af årselever

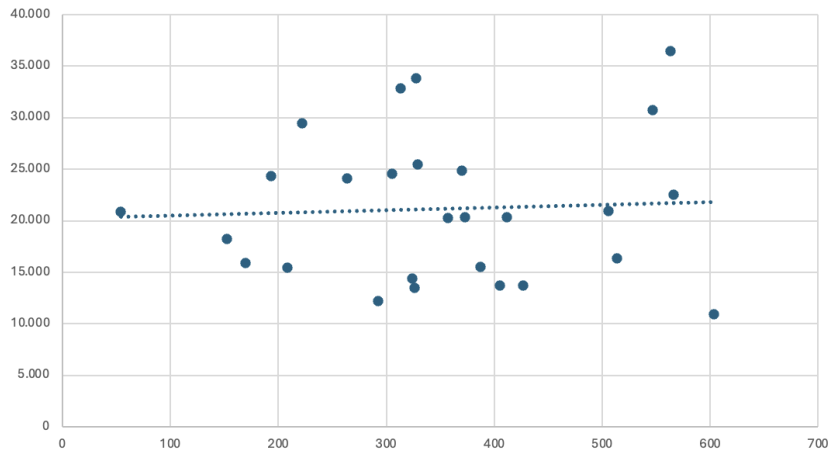
Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber og FGU Danmark beregninger

Sammenhængen mellem omkostninger til ledelse og administration pr. årselev og institutionsstørrelsen målt ved antallet af årselever

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber og FGU Danmark beregninger

Sammenhængen mellem omkostninger til bygningsdrift pr. årselev og institutionsstørrelsen målt ved antallet af årselever

Kilde: FGU-institutionernes årsregnskaber og FGU Danmark beregninger

Data og metode

Data vurderes at være af høj kvalitet og beror på FGU-institutionernes egne indberetninger med udgangspunkt i årsregnskaberne for 2023, som er underlagt revisionsgennemgang.

Indplacering af institutionsstørrelserne er opgjort på baggrund af antallet af årseleverne på institutionerne det pågældende regnskabsår, hvor kategoriseringerne er følgende;

- **Lille**, 0-150 årselever
- **Mindre**, 150-300 årselever
- **Mellem**, 300-550 årselever
- **Stor**, flere end 550 årselever

Brugen af årselever som størrelseskategorisering af institutionerne betyder, at én institution ikke nødvendigvis er indplaceret i samme kategori på tværs af årene.

Anvendte nøgletal

De relevante nøgletal, der er anvendt i denne analyse, er udarbejdet iht. statens regnskabspraksis. Beregningsmetoderne for de udvalgte nøgletal er opgjort på følgende måde;

$$\text{Overskudsgrad} = \frac{\text{Resultat før ekstraordinær poster} \times 100}{\text{Nettoomsætningen}}$$

$$\text{Likviditetsgrad} = \frac{\text{Omsætningsaktiver} \times 100}{\text{Kortfristede gældsforpligtigelser}}$$

$$\text{Soliditetsgrad} = \frac{\text{Egenkapital ultimo} \times 100}{\text{Aktiver}}$$

$$\text{Finansieringsgrad} = \frac{\text{Langsigtede gældsforpligtigelser} \times 100}{\text{Materielle anlægsaktiver}}$$